

Posamezna številka 6 vinarjev.

DAN izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, s dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 80'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. Telefon številka 118.

DAN NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrancirana pisma se ne sprejemajo, rokopolni se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju posebni pult. — Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 118.

Delovanje za ljudski blagor.

Vsak kaj družega obeta, kaj da boljše je za kmeta, vsak kaj družega svetuje, vsak po svoje poučuje.

Eni zidajo zadruge, da imeli bi zasluge, drugim pa se zde mlekarne bolj denarne — in bolj varne.

Da poplačamo dolgove, treba bo doklade nove, ker za stara posojila težko najti je plačila.

Eni upajo v centrale, ki vse mlino bodo gnale, vso deželno razsvetljuje in blagajne — posušile.

Drugi pa so tega mnenja, naj deželni zbor se menja, kar so eni zavozili, naj bi drugi prav storili.

Eden v ljudski blagor dela, če razvija kje načela, — če za stranko agitira z liberalci se prepira.

Drugi misli, da deluje, če ljudi z neverci psuje, če visoko roke dviga množice na boj podžiga.

Tretji prazne fraze vpije, da svoj lasten greh prikrije, Zmago že naprej proslavlja, svoje množice pozdravlja.

Drugemu pa zadostuje, da le kdo še zanj glasuje, Ker s tem dana je beseda, da se kranjski kmet zaveda.

V ljudski blagor dela tudi, kdor se kam navzgor potruži, kar drugod se le navaja — tu se praktično izvaja.

Težka je dolžnost poslanska, če je delavnost vsestranska komaj časa ima dosti, da izpolni vse dolžnosti.

Kar mogoče ni po dnevi, to se odloži na »drevi« — če se to onemogoči, se pa izvrši ponoči.

Večkrat se pritožbe čuje: bit' poslanec je najhuje, kdo poznal bi vse »zadeve«, kdo naj ve za vse »zahteve«.

Eden rad bi zidal hleve, drugi rad prodal bi pleve, kje so razni vodovodi, kdo deli pomoč po škodi.

Kjer pa malo je podpore vsak dobiti je ne more, treba je tako deliti, da so vsaj pristaši siti.

V ljudski blagor tud' morala, dvojne vrste je postala, da mladina se ne spridi, ona vsega naj ne vidi.

Kdor moralo poučuje, naj naravo zatajuje, in posebno v lemenatu, naj uči — o celibatu.

Kar se kje drugod dogaja, to na skrivnem naj ostaja, kar na Dunaju se dela, naj ne ve — Ljubljana bela.

Tudi drugi so načini, da se služi domovini, saj velijo sveta čustva, da živimo v blagor ljudstva.

Kaj bi se potem zgodilo, če bi ljudstva več ne bilo, kdo skrbel bi za poslance, kdo bi plačeval — finance.

Zato blagor se obeta če krog hšie štorjka leta to vsestransko delovanje si zasluži spoštovanje.

Če bo narod brez zaroda kak živel bo gospoda, kdor bi večje rad številce — ta skrbi naj za volilce —

Kdor ima preveč dolžnosti, težko reši vse kreposti, ker si večkrat nasprotuje, kdor na vse strani deluje.

Kar ne vidi se v besedi, kažejo nanj živi zgledi, to naj dobro vsak prevdarja, kdor se z ljudskim blagom vkvarja.

Kam nas vodi pot?

Trst, 26. novembra 1913.

Zakaj smo pravzaprav ustvarjeni? Mari zato, da vse svoje življenje garamo kakor živali? Li za to, da se nas prezira ter smatra kot manjvredni del človeštva?

Ko so zasedli Slovani obal jadranskega morja, tedaj so bili še svobodni. A kmalu se je umaknilo solnce svobode za oblake in črne pošasti so se jim približevale vedno hitreje. Trepotali so pred verigami, a zaman.

Naduti barbari so bili močnejši in Slovan je moral podleči. Žalostno je povsili svojo glavo — kakor v kletki muke je občutil na vseh udih svojega telesa.

Leta teko... Marsikaj se je izpremenilo od takrat. Prijetnejši in lepši so kraji, mesta... Razvoj industrije je napravil naravnost velik skok naprej. Imamo velike ladje, železnice. Zlasti pa smo doživeli do danes velik kulturni napredek na vsej črti, ki se ne da utajiti. Svet napreduje. Narava ne pozna nikakih ovir; vse, ki se ji zoperstavlja, mora pasti pod njeno železno roko. Vse drvi torej naprej, povsod napredek. Samo v enem oziru nismo napredovali, marveč smo še tam, kjer smo bili: Naše hlapčevanje, naša sužnost traja še vedno dalje. Stoletja in stoletja že robotamo in vzdihujemo, a odrešenika ni nikjer.

Naš narod je ponižen. Stoletja in stoletja so naši pradedje pljuvali kri, ne da bi se uprli — razven dobe, ki jo značijo kmečki panti.

ne burja... in iz tega oblaka se je razlegel radosten glas: »Ivana, Ivana... Jaz sem. Evo me!»

»Franc! Franc!« je viknila Ivana kakor blazna. »Na pomoč! Na pomoč!»

S kruto mirnostjo je stopil Henrik k oknu in zarenčal: »Sama boš morilka svojega otroka!»

»Milost! Milost! Saj ubogam, saj hočem molčati...«

Ta hip pa je skočil Franc skozi vrata in obstal sredi sobe ves zapopel, radosti pijan, opotekaje se od razburjenja; iztegnil je roke in zamrmral: »Ivana!... Ljubljena moja!»

Da, bil je Franc de Monmoransi, ki so ga imeli skoraj vsi, med drugimi sam konetabel, za mrtvega, in ki se je vrnil po večmesečnem jetništvu.

Franc, ki je bil odrinil z dvatisoč jezdec, je došel v Teran z devetsto svojih vodnikov: ostali so bili popadali spotoma od utrujenosti.

Bil je čas! Se na večer njegovega prihoda je obkolila trdnjava nemška in španjolska vojska in začela kopati rove. Tretji dan nato se je vršil prvi naskok; takrat je padel d'Esve eden starih tobolevnikov in soveseljakov Franca I.

Navzočnost najstarejšega sinu konetablovega je navdušila posadko in prebivalstvo Ternana. da so se

Sele pred desetletji je naš narod spoznal, da nikoli ne bo dočakal odrešenika, zato se je začel polagoma in polagoma zanašati na svojo lastno moč.

Pri nas v Trstu pred desetletji ni bilo niti govora o Slovincih, ker so mirno trpeli in se niso upali dvigniti za svoje pravice. Danes pa nas je že nad 60.000 in nasprotniki nas vkljub najboljši volji ne morejo utajiti. To pa je tudi povzročilo, da so v zadnjem času vzrojili proti nam kakor gadje.

Od letošnjih deželnozbornskih volitev naprej obstoja med Italijani in Nemci najtrdnjša zveza proti primorskim Slovanom. Pred tednom dni so si svojo zvezo zopet nekoliko bolj utrdili, ko je bil na občnem zboru nemškega političnega društva napovedan naravnost besen boj proti slovanskemu ljudstvu. Ta boj se bo vršil v najzvestejši italijansko-nemški solidarnosti. Apelirajo na vlado, na poslance, da bi se na katerikoli način zatrlo pot razvoja slovenskega narodu ob obali jadranskega morja. Slovani v Trstu in na Primorskem sploh morajo biti uničeni! — to je njihova sveta parola.

Sicer pa so ti naši nasprotniki na delu že dalje časa. Da je to res, to dokazujejo državni uradi, v katerih so nastavljeni naši nasprotniki. Nemcev je v Trstu okrog 10.000, kateri so povečini vsi v državnih službah — saj drugje ne morejo biti, ker ne poznajo jezika. Nekaj pa je bogatih tovarnarjev in obrtnikov

Z druge strani pa nas izpodrivajo italijanski podaniki. Ze neštetokrat se je pisalo, da jih je v Trstu nad 40.000.

Na eni strani podijo naše ljudi v Ameriko, na drugi pa jim odrekajo šola in druge narodne pravice.

60.000 tržaških Slovencev nima v mestu niti ene ljudske šole! Sramota za Avstrijo, ki kaj takega dopušča!

Slovenska para pa molči in pobira denar za Ciril-Methodovo družbo. Ubogi delavec se ne more niti pošteno nasititi, a za slovensko šolsko družbo žrtvuje, ker želi svojim otrokom dobro, ker noče, da bi mu nekoč v obraz pljuvali ter ga zasramovali. Družinska ljubezen je pač močna, za svoje drage žrtvujejo stariši vse.

Naša vlada, ki bi nam morala dati šole, pa se našemu trpljenju roga s tem, da pošilja milijone za albanske šole! Najžalostnejše pa je, če kak zastopnik tiste internacionale, ki ima na svoji zastavi zapisano: bratstvo, enakost in ljubezen, glasuje za italijanske raznarodovalne šole in proti slovenskim, kar se je dogodilo pred dvema leti v tržaškem občinskem svetu.

Ne vemo, kam nas vodi pot. Toda iz vsega, kar se vrši proti nam, je razvidno, da sam odpira pot v

temno bodočnost. To prepričanje se nam uriva zlasti pri dejstvu, ker vidimo, da naš narod, ki tako silno krvavi, noče porabiti v boju za svoje pravice najskrajnejšega sredstva in da oni, katerim je poveril nalogo, da zastopajo njegove interese, postajajo od dne do dne ponižnejši. Ljudstvu se meče pesek v oči! Ono vladi in svojim poslancem vse verjame, čeprav se ga na vseh straneh farba, zato pa ponižno čaka in čaka.

Zakaj ni v našem narodu tiste odporne sile, ki bi bila potrebna? Ponižnost, ki mu je vcepljena v krvi še izza grajščakov, ga naravnost ubija. Čemu ne vzdignemo svojega glasu v najodločnejšem smislu — vsi, od prvega do zadnjega?

Naše stanje, posebno v Trstu, je tako, da storimo velik greh, če še nadalje tako klečeplazimo. Dokler bomo samo prosili, nas bodo smatrali za ponižne kučke, in tu in tam nam bodo vrgli kako ogledano kost s svoje bogate mize. S takim življenjem je k večjemu lahko zadovoljen tisti, ki misli, da ga je Bog ustvaril samo za to, da služi nasprotnikom kot kladivo. Človek, ki nosi v srcu čuteče srce, v glavi pa zdrave možgane, se s takim izrabljanjem ne more zadovoljiti.

Še je čas, da dosežemo lepšo bodočnost. Toda ne s tem, da bo živorarila politična organizacija tržaških Slovencev s 150 člani — kar nam je dokazal nedeljski občni zbor, in da bo njeno delo tako, kakršno je bilo do danes. Biti samo član organizacije in nič ne imeti drugega od nje, kakor par shodov kvečjemu na leto, to tudi nič nima veljave. Tudi s tem si društvo ne bo privzelo članov nase, če bodo gotovi voditelji, ki so sicer ob volitvah zelo prijazni, odbijali ljudi s preziranjem od sebe. Delavca n. pr. tja, kjer se ga ogleduje skozi več očal od nog do glave, gotovo ne bo vleklo srce. Hudo je namreč slišati podobne zgodbe, kakor n. pr.: Sedem delavcev nas je bilo, ko smo šli nekega dne po letošnjih volitvah po tržaški ulici. Prišel nam je nasproti izvoljeni poslanec našega okoličanskega okraja. Ko ga zagledamo, smo se ponižno postavili na stran ulice ter privzdignili svoje klobuke. Toda naš poslanec je šel mimo ne samo, da nas ni pozdravil, ampak je celo prav pošteno usta in nos nakrenžil. To nas je bolelo tem bolj, ker smo bili v volilnem gibanju najzvestejši zaupniki in bojevniki. Tedaj se nam je lizal, zdaj nas pa prezira in se nas sramuje. Bržkone zato, ker smo kot delavci slabo oblečeni. Med našimi poslanci in odborniki političnega društva so sicer izjeme, toda precejšnje število je takih, ki znajo prav po salamskem prezirati. Je li to demokratizem? Dokler se posamezniki, ki celo stvar kvarijo, ne bomo spametili, ni upati, da bi se v tem pogledu razmere obrnile na bolje.

LISTEK

M. ZEVAKO:

Srce in meč.

Roman iz francoske zgodovine.

(Dalje.)

Ivana se je vrnila nato v svojo sobo. Njen prvi pogled se je obrnil k postelji, na kateri je počivala Lujza. In strašen krik, krik brezčloveškega obraza, krik volkulje, ki ji hočejo iztrgati njene male, je bruhnil iz dna njene prestrašne duše: Lujza je bila izginila!

VI.

Jetnikov vrnitev.

Ali smo povedali dovolj jasno, kakšna je bila strašna, brezmejna in neukrotljiva ljubezen matere do otroka? Ali je čitatelj razumel, da je Lujza pomenila Ivani vesoljstvo, življenje, neomajno vero in edini vzrok življenja? To oboževanje, porojeno v čaru, ko Lujze niti še ni bilo na svetu, se je bilo razvilo v vznešeno čuvstvo maternstva in postalo tisti neizrazljivejši čut, ki navda včasih žensko in se polasti vsega njenega bitja!

In to, kar je čutila zdaj, ni bila bolesta, ni bil obup. Ivana je iskala svojega otroka z gnevom in neodoljivo besnostjo bitja, ki išče svoje življenje. Cele štiri ure je blodila po

grmovju in goščavi, prepadena, kakor blazna, z razmršenimi lasmi in raztrgano obleko, opraskana od trnja do krvi. Nobene solze ni bilo v njenih očeh, in vendar se je morala zasmiliti vsakomur, kdor bi jo bil pogledal.

Zdajci pa ji je prišlo na um, da je nazaj, pritekla vsa zasopla... Sredi velike izbe je stal mož, bled kakor zla usoda...

Henrik de Monmoransi!... »Ah, vi se mi prikazete samo v najgroznejših urah mojega življenja! Z enim skokom je bil pri njej, prijel jo za zapesti in izpregovoril tiho, hripavo in naglo: »Svojo hčer iščete? Povejte! Da, iščete jo! Vedite torej: vašo hčer imam jaz! Polastil sem se je — ona je v moji oblasti! Gorje ji, ako me ne poslušate!»

»Ti!« je kriknila ona. »Ti, podli izdajalec! Ah, ti si tisti, ki mi je ugrabil mojo hčer! Počakaj... glej, česa je sposobna mati!»

Z divjim stresljajem se je hotela osvoboditi, grizti, praskati, ubiti! Toda on jo je držal s sirovo silo. »Molči!« je zarenčal, drobeč ji zapestja. »Poslušaj... čuj me dobro! Ako jo hočeš videti...«

Mati je slišala samo to besedo: videti jo! Njen gnev se je raztopil. Začela je prositi: »Videti jo! Oh, kaj ste rekli! Videti jo!... Povejte — recite še enkrat, usmilite se! Objamem vam kolena, poljubiti hočem sled vaših sto-

pinj! Ali ste rekli res, da jo morem videti?... Moja hčer! Mojega otroka! Vrni mi mojega otroka!...«

»Poslušaj, pravim!... Tvoja hči je to minuto v rokah enega izmed mojih ljudi. Ljudi? Tisti mož je tiger, ako hočem, ali pa suženj moj. Zmenila sva se takole: poslušaj, ne gani se! Zmenila sva se: ako stopim k temu oknu in dvignem svojo čepico v zrak, pa vzame tisti človek svoje bodalo in ga porine otroku v grlo... In zdaj se gani, ako te vesele!»

Izpustil jo je in prekrizal roke. Ona je padla na kolena in udarila s čelom ob tla; hotela je krikniti za milost, a ni mogla; samo roke je dvignila v znamenje žalosti in pokorščine.

»Vstani!« je zarenčal on. Ubogala je naglo — še vedno s tisto strašno presupljivo gesto — z iztegnjenimi rokami... »Ali hočeš ubogati?« je povzela zver.

Pokimala je z glavo, tresoča se blazno po vsem telesu. »Poslušaj zdaj. Franc, moj brat... Vrača se!... Slišiš? Tu pred tabo bom govoril s njim... Ako ne porečeš, da lažem... ako molčiš... bo tvoja hči še nočoj v tvojem naročju... Ako zineš le besedo, dvignem čepico... in tvoja hči pogine!... Glej, glej... Franc prihaja...«

Po cesti se je bližal od Monmoransija oblak prahu, kakor da ga že

brani! Ali ste rekli res, da jo morem videti?... Moja hčer! Mojega otroka! Vrni mi mojega otroka!...«

»Poslušaj, pravim!... Tvoja hči je to minuto v rokah enega izmed mojih ljudi. Ljudi? Tisti mož je tiger, ako hočem, ali pa suženj moj. Zmenila sva se takole: poslušaj, ne gani se! Zmenila sva se: ako stopim k temu oknu in dvignem svojo čepico v zrak, pa vzame tisti človek svoje bodalo in ga porine otroku v grlo... In zdaj se gani, ako te vesele!»

Izpustil jo je in prekrizal roke. Ona je padla na kolena in udarila s čelom ob tla; hotela je krikniti za milost, a ni mogla; samo roke je dvignila v znamenje žalosti in pokorščine.

»Vstani!« je zarenčal on. Ubogala je naglo — še vedno s tisto strašno presupljivo gesto — z iztegnjenimi rokami... »Ali hočeš ubogati?« je povzela zver.

Pokimala je z glavo, tresoča se blazno po vsem telesu. »Poslušaj zdaj. Franc, moj brat... Vrača se!... Slišiš? Tu pred tabo bom govoril s njim... Ako ne porečeš, da lažem... ako molčiš... bo tvoja hči še nočoj v tvojem naročju... Ako zineš le besedo, dvignem čepico... in tvoja hči pogine!... Glej, glej... Franc prihaja...«

Po cesti se je bližal od Monmoransija oblak prahu, kakor da ga že

ne burja... in iz tega oblaka se je razlegel radosten glas: »Ivana, Ivana... Jaz sem. Evo me!»

»Franc! Franc!« je viknila Ivana kakor blazna. »Na pomoč! Na pomoč!»

S kruto mirnostjo je stopil Henrik k oknu in zarenčal: »Sama boš morilka svojega otroka!»

»Milost! Milost! Saj ubogam, saj hočem molčati...«

Glavni vzrok, da so naše politične razmere tako razdrapano, pa tiči v tem, da se do danes, kakor smo že pisali, ljudstvu ni nudilo politične izobrazbe. Samo shodi niso glavno vzgojevalno sredstvo, treba uvesti predavanja, tečaje, pogovore, in dobro čtivo. Le na ta način bi bilo mogoče, da bi se zgradilo na tržaškem ozemlju močno in trdno politično organizacijo. Kar se smeri organizacije, bi se bilo pač treba prilagoditi razmeram.

Veliko važnost polagamo na tajništvo, ki ga uvede politično društvo na podlagi zadnjega občnega zbora. Mislimo, da je to prvi korak k reformaciji.

Kadar bo imejo ljudstvo odprte oči, bo imelo priliko spoznati vso ostudno gnoblo današnjega sistema. Če pripravimo trpeči narod enkrat tako daleč, se nam ni treba bati ničesar. Spoznanje je ona sila, ki nam vdahne novih moči in orožje, ki nam ugladi pot v bodoče življenje.

Slovenska zemlja.

ZAGORJE OB SAVI. Volilcem sodnih okrajev: Litija, Rače in Višnja Gora.

Neustrašeno ste stopili v boj za svobodo in s tem dokazali, da obsojate deželno gospodarstvo, katero je opravljala takozvana S. L. S. Ne obupajte, ako nismo zmagali! Številke govore, da smo napredovali!

S. L. S. je to pot še prodrla. V vsemih mogočih sredstvih so delali proti nam, a vkljub temu smo ojačeni izšli iz boja. — Glasove, katere sem dobil, ste sami zapisali... Nasprotniki so pa imeli v vsaki občini »stampiljo«, da so pritiskali Zajca na glasovnice. Jaz bi se take zmagave sramoval — kot napreden človek! — Stejem si pa v čast, da so se moji glasovi pisali tudi z žuljav roko in taki glasovi odhena v napredu — što pritisnjenih Zajcev.

Dan 1. decembra 1913, bode stal v politični zgodovini zaznamovan, kot rojstni dan nove napredne kmečke stranke. Današnje razmere zahtevajo, da se mora vsak stan razredno organizirati, ker je v zdravi organizaciji je moč in napredek.

Zuljave in trde so naše pasti! — Zato pa na delo, da razbijemo to klerikalno strahovlado. Vsak volilec naj gleda, da pridobi vsaj enega pristaša in v bodoče bode zmagal naša!

Hvala vam častiti volilci za zapuščanje — in hvala tudi za glasove, katere ste za mene oddali, — kot trezni in razsodni možje.

Kličem vam na delo in bodočnost bode naša!

Zagorje ob Savi, dne 3. dec. t. l. Z narodnim pozdravom

Ivan Taufer, posestnik.

IZ DOMŽAL.

Odkar je pri nas zavladal klerikalizem, se gode prav čudne stvari. Naš župan Matevž se je prelevil kar v pristnega klerikalca in ima večkrat v farovžu opravka; baje išče tam pomoči; ne vemo, ali je čital o reških kapucinih in Johanci, ali kaj! V zadnjem času sta se na našem obzoru pojavili tudi dve O O... kot govornika. Kar se tiče načelnika gasilnega društva, velja zanj pregovor: povej mi, s kom obučuješ in ti povem, kdo si. Bog ve, kaj počno kaj v Rodicah. Debro bi storil občinski odbor, če bi dal odstraniti koruznico iz gasilnega doma, ker je nevarnost, da se lahko vname in zgori. Stobovski.

IZ DOLENJSKEGA.

Turški »tabor« na Kranjskem pod zaščito avstrijskih bajonetov. Ali je Meklenburg - Schwerin avstrijski podanik? Med postajama Zatična in St. Vid se vidi vse polno šotorov. Kakor smo že opetovano poročali, koplje tuja državljanka nadvojvodinja Mek. Schwerin prezanjivne grobove. Straži jo c. kr. orožništvo, plačano iz naših žuljev, po noči in po dnevu. Zakaj ne pusti nobenemu v pogled izkoptni? Kam gre vse to? Še kopače zadržvi proč, ko pridejo do grobišča, in tako se nič ne izve. Za koga je zakon o varstvu starin? — Kdo je poklican, ga čuvati? Mantuani? Ta nima časa, mora klobasat v »Slovenca« o cerkveni umetnosti. Da bi umetnost v miru pustili! Saj nima pojma, kaj je umetvor. Še manj pa, kake stike ima pravi umetvor s cerkveno religijo. — Bolje bi bilo, da bi se za svoj muzej brugal in za starine. Kaj pa če zakon nima v tem slučaju veljave, ker nadvojvodinja rada v farovže in samostane zahaja. Pojasnite nam to, nam, ki se zavedamo, da so grobišča historični dokumenti, iz katerega bodo deželani svojo zgodovino črpali. Ali naj jih potem po tujih zbirkah iščejo? In zakaj hiti nadvojvodinja Mek. Schwerin tako, da je mrz in dež ne ovirata pri delu. Mar

sluti, da je možno, da pridejo drugi možje v deželni dvorec?

IZ TOLMINA.

Gospodu kaplančku svetujemo, da neha s takimi napadi, kakor jih edino zna napisati v tisti list, v katero rega zavijajo Albanci lahko klobase. Da pa bodo čitatelji obveščeni o elegantnosti in besedah kaplančkovih, priobčimo tu dobesedno njegov dopis: Umazani »Dan« v Tolminu. Tolmin. Umazani »Dan« se v glavni trafiki v Tolminu še vedno prodaja. Ta list postaja dan za dnem bolj grd in nesramen. Naš glas, da bi izginil iz javne prodaje (ker je »Dan« v Avstriji prepovedan? kaj?) ni nič zalegel. Čuditi se moramo g. Zarlju, ki je lastnik trafike, da kaj takega trpi v svoji prodajalni. Ta list je pišan za najnesramnejše barabe (namreč za »Novi Čas«, op. stavca) in ne za poštene Tolmince. Ali pa mar hočete, da bi Tolminci zajemali svojo izobrazbo iz tega do skrajnosti pohujšljivega (čujte in strmite!) lista in da bi potem svojo izobrazbo tako kazali, kakor jo uči in »kaže« »Dan«. Obracam (o) se danes do g. Zarlja samega, da zabrani, da se ne bodo iz njegove hiše širile po Tolminu in okolici »Dnevove« nesramnosti, pohujšljivosti in barbarske surovosti. — Tako piše kaplanček. Ne izplača se prerokati s tako »naobraženim« nebarbarskim človekom, iz katerega, izhajajo tako lepi izrazi kakor se psujejo stare babe po vogaalih. Zadnjič je grozil, da bo nekaj ukrenil, sedaj pa milo prosi naj bi g. Zarlji vrge iz tobakarne »Dan«. Povemo vam to v zadnjikrat, da se vaše srčne želje ne bodo nikdar izpolnile in da bo g. Zarlji naročil v kratkem še več izvodov »Dneva«, ker se 1. ne pusti komandirati in 2. je povpraševanje po »Dnevu« postalo življenejsje tako, da bo šel »Novi Čas« kmalu fuč; le s silo in usiljevanjem se še vzdržuje. Pripomniti pa moramo, da je kaj ena tretjina plačanega, drugo gre vse na »večni pušč« ker so kmetje izprevideli, da ni vreden niti počenega groša. Tolmincem pa priporočamo naj pridno berejo »Dan«. Želeti bi bilo, da bi ga tudi v Kobaridu prodajali v glavni trafiki. To naj bo v odgovor na kaplančkovo kokodakanje.

Štajersko.

Lepe besede: kakšen bo konec? Naš slovenski kmet bi bil lahko močan, jak, pripravljen na vse slučaje, poln odporne moči, vrgel svojim sosedom druge narodnosti. Stal bi trdno, neomajno — če bi sam razsojal po pameti, ali pa vsaj pametnih nasvetih onih, ki mu želi moči, ki ga žele voditi s hladnim preudarkom do trdnega obstanka, do brezkrbne bodočnosti. A naš kmet ima mnogo takih, ki mu lepo govore, mu kažejo vse v raznobojni luči — za katero se skriva megleno temno ozadje — pogled v bodočnost. Ti prijetelji kmetu mu govore, mu pišejo lepe besede, lepe nauke, za to, da si dobio njegovo začasno zaupanje — in njegov denar, oni težko prisluženi denar, da potem z njim gospodarijo; na lastno pest in lastno jim korist. Kmetu dajejo zadrage. Zadrage so koriste ustanove, če so v dobrili in pametnih rokah, če so zgrajene na podlagi, ki je zdrava, življenja zmožna. Če pa se ustanavlja zadrage s tujim, izposojenim denarjem, z denarjem, ki se ga je izposojila posodilo, potem — postanejo poguba stotinam in stotinam — tudi tisočim — trdnih posestnikov. Zakaj? Ker je posojila treba vračati, ker je treba dvojnih, trojnih obrestih, ker je treba plačevati glavnemu upniku dvojni kapital nazaj. Tako združništvo je podobno stavbam iz lepenke: pride močan sunek, samo en, en sam stebber se zruši, pa se podere v prah — in čezenj pade vsa bliščeva, vsa ogromna stavba. Vse se razbije v solnčni prah, a uniči največkrat tudi vse to in tiste, ki so jo povili. Naša mariborska »Straža« prihaja od časa do časa na dan s slavospevi na klerikalno združništvo. Ponosno takrat trka na prsi, češ: »Mi, mi — in samo mi...!« Poglejmo: klerikalci so postavili štajerskim kmetom »zadružno zvezo«. Kmetje so šteli tisoče in tisoče, na dobro vero farovžem. Klerikalci pa imajo na Štajerskem »zadružno zvezo«, ki je v resnici le ekspozičura kranjske, klerikalne združne zveze. Kranjski klerikalci so spravili na kup v zadržne namene milijone in milijone le s tem, da so ociganili zopet druge — napredne — za milijone. Hoteli so si zaslužiti tudi Hrvatje in Srbe. Zabili so jim s tem namenom milijone — ki so izgubljeni. Klerikalci, kranjski, so si morali najeti 10.000.000 K dolga, da pokrijejo strašne, milijonske izgube. Tudi ti milijoni, so že pošli. Kadar jih ne bo, bo prišlo do strašnega poloma. Vsi, kojim se je kaj izposodilo, bodo neusmiljeno iztirjani. Posodilo, brezmišlno, pa se je vsem, ki tulijo v klerikalno trobento in bodo tudi

vsi morali plačevati. Nastal bo v vsem klerikalnem združništvu strahovit polom. posestva pojejo za po posestvi na boben. Na Kranjskem se bo pričelo in prišlo bo preko Save in Šlo bo do Mure. Takrat bodo oni, ki verujejo klerikalnim, sladkim besedam, stiskali pesti, škripali z zobmi in kleli... To bodo strašni dnevi; na njih koncu bo poguba...

Iz dežele zaspancev. Kranjske volitve so uresničile to, kar se je od njih pričakovalo: naraščanje naprednih glasov, velikansko padanje klerikalnih. Za nas je to istotako razveseljivo: v tem imamo najlepše pričevanje, da napredna ideja ni zaspala, da je bila le v nekem nrtvilu, odreenelosti, iz koje zopet vstaja, se probuja. Na Kranjskem bi bilo po naši sodbi še boljše, morda bi bilo v mnogih krajih klerikalizmu sploh odklenkalo — kot na Goriškem — če bi se bilo pričelo z volilnimi pripravami preje, če bi se delalo celo leto do polovične mere, kot se je zadnje tedne. Ker se ni, so uspehi ti, ki smo jih videli. Seveda, klerikalni terorizem, je ukradel naprednjakom marsikakšen lep glas. Vemo: oni, ki so mejaši Kranjske, bodo gotovo imeli od tega tudi pri nas na Štajerskem dobička. Mi imamo prihod, leto volitve. Pravijo, da že zgodaj prihodnje leto, kako bodo izpadle pri nas? Če bomo prišli do spoznanja, da treba pomagati napredni ideji, po deželi z resnim delom, bomo pač imeli tudi mi lepe uspehe. Če bomo pa ostali »za plotom«, in samo zabavljali, se pripravili s klerikalci, bo slaba. Začetek zime je lep in dalo bi se že pred božičem pričeti z delom. Zato pa bi potrebovali celo vsoto delavnih mož, zato, da bi jih pošiljali ven, da bi delali, govorili in pokazali ljudstvu, kako dela z njimi klerikalizem. Četrni leta do volitev imamo gotovo še. To je doba, v kateri se lahko mnogo opravi, če se hoče. A pričeti moramo na vseh krajih in koncih, ne le ob kranjsko - štajerski meji. Uvaževati pa moramo tudi, da nam manjka pri naši agitaciji še en, mogočen faktor: zadostno naprednega časopisja. Dva dnevnika — en tednik v naprednem duhu, to je premo. Rekle so bo, klerikalci imajo en dnevnik samo in le dva tednika. Da, a kaj storijo za razširjenje oni in kaj mi? V prvo zahtevajo, da je vsak njihov naročnik, agitator za njih liste; posnemajmo jih in agitirajmo za napredne liste! V drugo oni niso malenkostni; vedo, kdor nič ne žrtvuje, nič ne dobi! Žrtvuimo! Posvetimo vsaj agitaciji več pozornosti. Vsak napredno čuteč človek naj skrbi, da dobi čim več naročnikov za svoj list in ti zopet za druge. Torej: ne bodimo zaspanci ko: doslej in delajmo v osebni agitaciji in agitaciji naših listov za povzdigo, rast in moč napredne ideje! Potem bomo želi vsaj eno za sedaj: da bomo videli velik številni narastek, če ne še kaj boljšega, naših pristašev. Poudarjamo pa še enkrat, delajmo, delajmo, delajmo — in ne bodimo zaspanci!

Se vedno se išče moč. Klerikalci so pred delegacijami na moč ropotali. Rekli so med drugim v »Straži« tudi »da bodo kroni nekaj povedali.«

Ne losane, štajerc dr. Korošec zastopa v delegacijah Bosance Ker pa sedaj pustijo krono pri miru, jim je najbrže žal, da so takrat, pred tedni, ropotali proti kroni in iskali moč, ki bi ji nekaj povedali. Za to se hinavsko zvijajo pred svojimi volilci in zopet z resnim obrazom pravijo, ozir. pišejo, v uvodniku pone-deljke »Straže«, da bi bilo treba nekoga (?), ki bi imel korajžo, zahtevati od krone, ozir. vlade, da ga vsaj v »debelih obrisih« naznanje naš bodoči program... To se pravi norca delati. Zakaj tega ne stori pogumni dr. Korošec? Štajerski kmet, pri prihodnjih volitvah, pokaži, da ti ne iščeš — in postavi pod kap te pogumne gospode, enega za drugim, da se najdejo tam, kamor spadajo: v njihove cerkve in ne v politiko.

Rajhenburg. (Skupili so jo. Z veliko predhodno reklamo so otvorili naši klerikalčki v četrtek, dne 27. novembra svoj »gospodarski tečaj«. Svojo gospodarsko modrost sta prodajala župnik Rožnik in nadrevizor Vl. Pušenjak. Komu? Praznim stenam! Tako strašno prazno je bilo (šest ali sedem udeležencev), da se je to celo klerikalcem za malo zdelo. Sedaj pišejo v »Straži« doslovno: »Ne vemo, kaj je vzrok...« O, mi pa vemo: ljudje vam nočejo več delati tlake. Siti so vas in vaših gospodarskih modrosti in dobroto. Za to so vam tokrat in bodo tudi v prihodnje pokazali hrbet. Capito?

Ormož. (Oseba vest.) G. dr. Jos. Tavčar, okrožni zdravnik je prišel z ordinacijami dne 1. decembra. Iz poštne službe. Poštna aspirantinja A. Sutter je imenovan za pošto oficijantinjno v Ptuj. Maribor. (Srebrna poroka.) Dne 28. novembra sta praznovala gospod in gospa profesor Marin sre-

brno poroko. Čestitamo in želimo, da bi prišlo najmanj še do železnega slavja!

Studenci pri Mariboru. (Prijetat koles.) Orožništvo v Studencilih pri Mariboru je te dni artilerijo 20-letnega, opetovano predkaznovanega hlapca Karola Pristovnika, ker je na sumu, da je dne 24. novembra t. l. ukradel kolo poštne mu slugi Martinu Fuchsju, v trenutku, ko ga je ta pustil pred neko hišo v Perkovti ulici in se podal v omenjeno hišo. Aretovanega so izročili tukajšnjim okrožnim sodnim. Ukradeno kolo je baje Pristovnik prodal nekemu Planincu v Račjem za 20 K.

Kozje. (Ponarejeni petkronski novci.) Dne 21. novembra je izročil prevžitar Jurj Cepin iz Gastinc tukajšnjemu poštne mu uradu neki znesek. Med drugimi novci je bila tudi neka ponarejena petkronska petača. Cepin je prejel denar od nekega Hrvata in ni vedel, da je falzifikat. Novce je naravnost izvrstno kovan, brez vsake lube, po vzroku ogrske petače in se razločuje od pristne le v tem, da nima tiste teže, kakor pristni petkronski novci in tudi barva je nekoliko bolj medla. Falzifikat je napravljen iz svinca in cinka. Pozor pred ponarejevalci!

Šoštani. (Iz zapora pobegnili.) Zapori šoštanske sodnije so shranjevali nekega zrelega tička cigana Viljama Raka, ki ima na svoji grbi že prav mnogo vlovov. Dne 20. novembra t. l. se mu je pa posrečilo, da je pobegnili iz zapora. Do sedaj ga še niso mogli dobiti. Bržčas se je pridružil kakšni ciganski tolpi, ki se klati kje po Štajerskem.

Dnevni pregled.

Tridesettisoč mož je obsodilo klerikalno politiko in gospodarstvo. Trideset tisoč mož se upro strahovladi v naši deželi. To je število, pred katerim so se začeli klerikalci trestiti. Največji strah je popadel koritarje. In imajo prav, če se bojijo, kajti kdor je pred kratkim prelevil svojo kožo, za tega je že pisana pogibelj, nikdar ne pride k koritu, ker je že preveč zaseden.

»Slovenec« se tolaži s tem, da je bila pondeljka volitev sijajna zmaga Eseles. Mi »Slovenca« čisto iz srca privoščimo še eno tako zmago, ampak takrat ne bo več klerikalcev gospodar v deželi. Eseles se z velikimi koraki približuje svojemu koncu.

Po vsej deželi vlada radost nad klerikalnim porazom. Saj tudi mi čuda. Kamen se je sprožil in pričel drčati navzdol. Šesttisoč volilcev je klerikalce zapustilo. To je izguba, ki ne bodo klerikalci pretrpeli. Samostojni kandidati so napredovali za sedemstisočtristo glasov. To je pridobitev, ki je tudi »Slovenec« kljub zavijanju svojim bralcem ne more zatajiti.

Klerikalci v strahu. Klerikalci so se zelo ustrašili naših samostojnih kandidatov. Zato je vdradlo na vsa klerikalna županstva in vse farovže naročilo, da se mora vsaj nekaj tisoč glasov razveljaviti, drugače ne morejo zmagati. Ampak nekoliko pregoreče so vendar »delovali« farovski zaupniki. Čez 4000 glasovnic so spravili na oni svet, to niso mačkine solze. Pa vse to ne pomaga nič. Sodni dan se bliža!

Dunajski krščanski in judovski listi imajo zopet »kolone«. Odkar je pariški »Matin« prinesel srbsko-bolgarsko pogodbo, o kateri vsebinski so že vrbaci na strehah čivkali, od tedaj nimajo ljudje in kristjani na Dunaju miru. Začeli so delati kolone in sicer čisto »ta krvave«. Kjer se pa kaj takega dela, tam je povsod zraven bivši lajtnant, sedaj pa patentiran izmišljevalec avtoritativnih poročil — Ermenegild Wagner. Ta vam je napisal cel »roman« o ozadju srbsko-bolgarske voine. Kralja Ferdinanda slika kot nedolžno ovco, ki je orodje v rokah rusofilskih politikov. Z eno besedo: nemški listi imajo kolone. In čudimo se ljudem slovenske narodnosti, ki lahko prebavijo te klobase — čez slovenske liste ti pa vsak hip zabavljajo — češ, da prinašajo šund! Toda vsi slovenski listi skupaj eno leto ne prinesejo toliko klobas, kakor jih Wagner en sam dan napravi v »Reichsposti« in za njim »Neue Freie Presse«. Vse te senzacije prinašajo nemški listi sedaj samo zato, ker se je zopet enkrat pokazalo, kako slabo so nemški dunajski listi informirani v primeri z drugimi listi. Da bi pa to zakrili pa delajo — kolone.

Solun. Kakor že znano, je Orška ponudila Srbiji del solunskega pristanišča. Sedaj se v Solunu muči srbski trgovinski minister Janković in se pogaja o tej zadevi. Srbija si želi, da bi oni del pristanišča bil pod grškim nadzorstvom, uradovani bi pa tam srbski avtonomni carinski uradniki. Dunajskim krogom pa to ni nič kat vseh ko vidijo, da bodo

Srbi imeli, kljub temu, da jih Avstro-Ogrska ni pristustila k morju, vendar svoje pristanišče.

Junaki dneva so na Nemškem bodisi kapentki ali pa 20letni oficirčki, ki še ne vedo, kako bi sabljo nosili in zato mislijo, da je najprimernejše, če ž njo mlatio po »bučah civilistov«. To pot je žalostni junak 20letni lajtnant pl. Forstner. Temu mladiču je bilo v alzaškem mestu Savernu dana naloga, da poučuje rekrute v pruski državni modrosti. Oficirček je bil svoji nalogi kos. Takoj je začel rekrutom obljubljan, da da vsakemu deset mark, kdor ubije kakšno »barabo«, t. j. Alzačana francoske narodnosti. Pozivljal je dalje svojemu pruskemu značaju zvest, rekrute, da naj se pos... na francosko zastavo. Celi ta pruski pouk je pa prišel v javnost in otroci na ulici so se norčevali iz oficirčka in vojakov, ki vedo kaj je »stramm«. Gospod oficirček je bil pa radi tega žaljen in zato je 26. novembra dal posadki povelje, da naj ob ropotanju bobnov in z golimi sabljami naskočijo radovedneže pred kasarno. Povelje se je izpolnilo: vojaki so z bobni letali po mestu in lovili, kogar so le mogli in vjeli 26 oseb med njimi tudi enega državnega pravdnika in dva sodnika, ki so se vračali iz sodnije. Vse skupaj so zaprli v klet v kasarno. Soldateska je bila kakor nora. Udrala je celo v privatna stanovanja in odtam vlekla može v klet. Mesto je golobradec spravil v obsešno stanje — kljub temu, da civilne oblasti niso videle za to nobene oblasti niso videle za to nobene oblasti vzroka. Iz te plemenitaške blaznosti pruskega oficirja je prišlo do političnega škandala. Do kryoprelitja ni prišlo, ker je prebivalstvo razumljivo. Prusi mislijo, da so Francozi v Alzaciji črnici v osrednji Afriki. Res: Svab na svojo kulturo ne sme biti ponosen, ker posledica te kulture je, da se poslužimo besed pl. oficirja: posr... Iz tega slučaja je razvidno, da militarizem na Nemškem postaja že škandal za državo, ker militarizem diči vse državljanske zakone n si piše sam svoj zakon, kar gotovo ne označuje moči nemške države. Najlepše na vsem tem je pa to, da vse to cesar Viljem odobrava.

Nemški oficirji na Etsaškem - Lotrinškem. V Zaberu je pred tedni prebivalstvo francoske narodnosti nemški oficir na nezasišan način sramotil in onečastil na svoj način francosko zastavo. Posledica je bila, da se je prebivalstvo strašno razburilo, na kar je vojaštvo, kakor nora toliko po njem. Civilne oblasti germanske si niso upale nastopiti proti temu divjanju. Šele sedaj, ko so bili ugledni meščani prav sramotno obdelavani, je nemška vlada obljubila preiskavo. Komaj se je pa prebivalstvo pomirilo, — je nemška oficirja že zopet napadla steklina in ti s sabljo po ulicah pobija nedolžne otroke. To je nemška kultura.

Iz Dobrne pri Celju. V naši vasi si stojita že dalje časa dve vojski nasproti: na eni strani je mogočna vojska s svojimi Golijatoma, na drugi pa vojska ubožnih in zatiranih Med njimi pa ni Davida, da bi premagal Golijata. V celi izraelski armadi želimo takega odrešenika, pa ga ni od nikoder. Vsa vojska pa je nastala samo zaradi otroka, ki je pišel brez očeta na svet.

Iz Maribora. Javna predavanja. Predavanje, ki ga je imel minuli četrtek, dne 27. novembra g. prof. M. Pirc o svojem potovanju po Italiji, je privabilo zopet mnogo občinstva, ki je sledilo z velikim zanimanjem izvajajem g. predavatelja. Zato se je odločil g. profesor, da bo svoje predavanje nadaljeval, kedaj, to bo še pravočasno naznanjeno. Ako bo mogoče, bo to predavanje s skiopičnimi slikami in bo zato še mnogo bolj zanimivo. — V soboto, dne 6. decembra, ob 8. zvečer bo predaval docent na češkem vseučilišču v Pragi, g. dr. M. Rostokar o kulturnem pomenu narodnosti zopet v mali dvorani Narodnega doma. — Vstop vsakemu Slovincu prost. Poplačajmo z obilim obiskom trud g. predavatelja, ki pride tako daleč sem v Maribor predavat!

Pritožba. Neki gospodar je kupil v Kranju 4 prašiče in si je zato tudi oskrbel potrebni živinski list. Naenkrat pa dobi od okrajnega glavarstva povabilo, naj pride v Kranj. (Doma je bil od Medvoda.) Tam so ga prijeli, češ da ni imel živ. potnega lista. Mož je pokazal list — in je bilo dobro. Seveda je mož zahteval povračilo stroškov za pot — o čemer pa na glavarstvu niso hoteli slišati. Zato je šel na tajništvo. Tam se je izkazalo, da se je zgodila pomota. Seveda tudi tu ni dobil povrnjenih stroškov. Treba je torej z ovadbami previdnejše ravnati, da ne bodo imeli ljudje zastojni pota — kmet pa tudi ni zato tu, da bi za vse druge trpel.

G. Stanko Verblj iz Lokve na Krasu nam sporoča, da ga je res župnik povabil k sebi. Toda on ni in ni klerikalec, temveč čisto po-

štena kraška korenina, o čemur se je tudi uredništvo samo prepričalo.

Cankar v rusčini. V kratkem začno izhajati Cankarjevi spisi v ruskem prevodu.

Srbska čitanka. Omenili smo že Srbsko čitanko, ki je izšla pri Gezi-konu v Belgradu. Sedaj se nam obeta tudi »Srbska čitanka« za začetni-ke, iz katere se bo vsak z lahkoto navadil cirilice.

Nevarno je obolet g. nadučitelj Jan. Zupančič v Ratečah na Gorenjskem.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu novembru 1913 je 207 strank vložilo 101.416 K 04 vin.; 209 strank vzdignilo 91.298 K 87 v.; 10 strankam se je izplačalo posojil kron 22.320. Denarni promet 640.894 K 08 vinarjev.

Gledališko društvo na Jesenicah s tem naznanja, da se je društvu posrečilo pridobiti gostovanje ge. Dragotinovičeve za »Vstajenje« tudi za ponedeljek 8. t. m. na praznik. Z ozirom na vnanje udeležence se da kot popoldanska predstava. Da se lahko vračajo s 6tim vlakom bo začetek točno ob polu 3. uri popoldne.

Slov. akademsko društvo »Adija« ima svoj II. redni občni zbor dne 4. decembra ob osmih zvečer v restavraciji »U Divadla«.

Ribniški Sokol priredi kakor običajno tudi letos Miklavžev, dne 5. decembra h kateremu vabi vse svoje člane in prijatelje Sokolstva. Začetek ob 7. uri zvečer. Na zdar!

Nenadna smrt. Prevzitarica Marija Strumbelj iz Spodnje Golega pri Želimljah je preteklo soboto nenadoma umrla. V odsotnosti njenega moža jo je moral kdo pretepati. Truplo, na katerem se poznajo sledovi nasilja, so prepeljali v mrtvašnico.

Ogenj. Pred kratkim je izbruhnil v kozolcu posestnika in župana Ivana Muhiča iz Trave pri Kočevju ogenj, ki je vpepelil štiri hiše z vsem poljedelskim orodjem in z vsjo krmo vred. Ogenj sta prišli gasiti, oziroma lokalizirati požarni brambci iz Trave in iz Drage. Skupna škoda znaša okrog 38.000 kron, zavarovalnica pa samo 16.000 K. Zažgali so otroci, ki so se igrali z užgalicami.

Nesreča. Pretekli petek se je ponesrečil 26letni delavec na žagi Jakob Poklukar s tem, da mu je žaga na žagi v Poljščici pri Zgornjih Gorlah odrezala levo roko.

Kazalec mu zmečkalo. Sprevodniku Francu Ferku je na postaji Zagorje pri pripenjanju nekega voza zmečkalo kazalec desne roke.

Desno roko si je zlomil. 45letni zidarški pomočnik Jakob Ciuha iz Zapuž je padel te dni med delom tako nesrečno tri metre globoko po stopnicah v klet, da se ji pri padcu zlomil desno roko.

Utonil je. Preteklo soboto popoldne je šel šestletni posestnikov sin Franc Blas iz Tomačevega s tremi svojimi tovariši na savski brod, oddaljen kakih deset minut od Tomačevega. Tam so se dečki igrali. Šestletnemu Blasu pa je na spolzkih tleh izpodrsnilo, padel je v vodo in je utonil. Ko so njegovi tovariši nesrečo zapazili, so hiteli domov in niso nikomur povedali, kaj se je zgodilo. Utopljenega dečka so nato prepeljali mrtvega v hišo njegovih staršev.

Samomur hotelirja. Hotelir Henrik Zobel iz Dunaja se je dne 3. t. m. zaradi dolgov ustrelil.

Ljubljana.

— Nove glasovnice se bodo izdale volilcem, ki se izkažejo z legitimacijo, dne 3., 4. in 5. decembra 1913 ob 9. uri zjutraj do 1. ure popoldan in od 3. ure pop. do 6. ure zv. pri dež. vladi pritličje soba 41.

— »Vrskonstravna vzgoja.« »Slovenec« ponatiskuje našo notico o katehetu Mlakarju, pozabil pa je, da se je tam govorilo še o nečem, kar pač menda ni sijajen vzgled za »vrskonstravno vzgojo«. Zakaj ne ponatisnete tudi tistih vrstic, ki kažejo Mlakarja v luči, ki ni za duhovništvu preveč prijatelja? Radi verjamemo, da prikrijete marsikaj, če pa želite, vam bomo posvetili tako, da vam bo »vrskonstravna vzgoja« vaših pristavec vzela vid!

— Vič. Predvčerajšnje volitve so pokazale, da 432 mož obsoja frančiškansko politiko. Z lažni, s sleparijami in z izsiljevanjem so dobili klerikalci 246 kimovcev. Če upoštevamo nagnusno agitacijo frančiškana: na viški prižnici se je izreklo v nedeljo na cente laži, oropali so grobove, kdor ni dal glasovnice gobezdavemu Solnčevemu Janezu, tega so izročili hudiču; če vpoštevamo, da so v ponedeljek v farozyžu napajali volilce kot živino (slišali smo pijanega) klerikalca pred voliščem, ki je vprašal svojega kolego: no, ali še nisi dobil nič pijače; neki »četvernogati« je prišel iz župnišča pijan kot krava), če vpoštevamo, da je na vsakem oglu volišča visela franči-

škanska kuta, potem častiti frančiškani, pomeni 246 volilcev za Vas največjo »zgubo« in blamažo, pri tem žalostnem in klavnem uspehu bi bilo tudi bolje, da bi si ono streljanje z kanoničkom prihranili za pogreb Vaše hinavske politike, katerega lahko pričakujete v najkrajšem času. Parola viških patrov pri teh volitvah je bila: kar je z nami v zvezi mora biti vse črno. Tudi agitacijski lokal mora biti črn. Mečenkova Reza je že hotela svojo »oštarijo« preslikati s sajami; tedaj pa prisopihajo najnovejši klerikus kovač Jeras (ki pa je vsled večnih konferenc z Ravnikarjem in Solnčevim Janezom popolnoma pozabil, da pravi cerkvena zapoved, da je treba v nedeljah hoditi k maši; pri spovedi pa že ni bil, tako se sam hvali po gostilnah odkar se je oženil, pa to nič ne škoduje; samo da ga ima Janez Solnce zapisanega v črni bukval viških »črnvseljnov« — kajti maša in spoved to ne spada v sedanjih časih nič več k veri — potem je »božji«, Torej »katalogi« in »notezi« Solnčevega Janeza so stopnice v nebesa.) Klerikus Jeras prisopihata tedaj k Pavliču in pravi: Nikar ne slikajte, škoda denarja, moja kovačnica je kot ustvarjena za frančiškanske zahteve: črna od tal do stropa. »Jeras, Jeras« so zagrmeli zbrani patri in nekaj prodanih duš (Bardorfer v prvi vrsti) v Pavličevi gostilni »na večne čase Ti bomo kvaležni. Za naprej Ti ne boče treba več kovati viških konj; naše jezike boš koval in plačali Te bomo s suhim zlatom.« In na dan volitev so prihajali »črnvsilji« v kovačnico: Jeras pa jim je koval železje za njih »raufenke«. Koval pa je slabo: popoldne okrog tretje ure je železje odgnalo in »na Vku se je raufenk podri, kajti 432 je zmeraj več kot pa 246. Vičani pa so rekli, zbrali si bomo novega boljše kovača!

— Prihodnja seja občinskega sveta ljubljanskega bo v četrtek 18. t. m. ob 6. zvečer, v mestni zborovalni dvorani. Na dnevnem redu te seje bo proračun za l. 1914. Občinski svetovalec so dobili tiskan proračun že v roke.

— Iz poštne prometne službe. Cvetlične pošiljate se bodo sprejemale odslej ob nedeljah in praznikih od šestih do sedmih zvečer na tukajšnjem glavnem poštnem uradu. Sprejemale pa se bodo samo take pošiljate, ki so namenjene za kako pogrebno slavnost.

— Glavna posojilnica. Likvidacijski odbor si že več mesecev resno prizadeva med člani in upniki »Glavne« doseči poravnavo, katera bi pomešila končanje konkurza ter bi bila v očitnem interesu obeh strank. Znano je, da ponujajo člani upnikom plačati 30% njihovih terjatev do 1. julija 1914. Dosedanja poravnalna akcija je bila precej povoljna. Dotično poravnavo so podpisali upniki, ki reprezentujejo blizo 2 milj. K, tedaj nad polovico hranilnih vlog in drugih terjatev. Toda precejšnje število upnikov stoji navezlic vsemu trudu odbora hladno na strani. Nekateri niso pristopni, drugi pravijo, da je še čas. Toda stvar je zelo nujna. Nekaj je nepristopnih, ki vidno spekulirajo na to, da po končanem konkurzu hitro popadejo solventne člane. To je nevarna spekulacija. Pomisljijo naj, da je upnikov 900 in ima likvid. odbor pravico nad polovico dolgov iztirjati. Likvid. odbor in denarni zavod, ki prevzame izplačevanje onih, ki so se poravnali, bode ta s tem postala glavni upnik in naravno je, da se bode ta poslužila vseh dopustnih sredstev, da zasežeta vse premoženje članov. Na ta način je prav lahko mogoče, da ostanejo tisti, ki se trdovratno branijo poravnavi, na cedilu. Konkurni, tožbeni, izvršilni in likvid. stroški se množijo in obresti rastejo ter uničijo mnogo premoženja, katero bi sicer služilo pokritju. Boljša je suha poravnava, kakor mastna pravda. Brez izgub se pa menda še ni končal noben konkurz. Nekateri hočejo tečajni položaj izkoristiti rekoč, ako se bodo z vsemi poravnali, bodo morali mene polno plačati. Tega odbor ne bode storil, ker ne bode imel nikoli dovolj sredstev za to. Take spekulacije niso častne ter bodo imete bržkone nasprotni uspeh. Edino pravično in pošteno je, da pridejo vsi upniki razumno do plačila. Veliki polomi v Trstu, na Koroškem, v Pragi (Vaclavska založna, deficita 8 milijonov kron), na Dunaju (Nussdorf), v Bukovini itd. so se čez leta poravnali videč, da ne gre drugače. Upamo, da se tudi pri nas doseže poravnavo. Apelujemo še enkrat na vse upnike, da pristopijo k poravnavi v lastnem interesu. Opozorjati moramo pa tudi vse člane, da po svoji moči prispevajo k pokritju primanjkljaja, da se rešijo neomejene zaveze in da zopet zadobe zaupanje in kredit.

— Italijansčina za Slovence. (Italijanska slovnica in itali. govornica za Slovence za samouke.) Potreba italijansčine se pri nas čuti od dne do dne bolj. Zato nam bo prav dobro

služila mala priročna knjižica, ki je pravkar izšla pri Gorenju v Trstu. Sestavil jo je Kleinmayr. Stane 1 K 20 vin. Vsem jo topla priporočamo.

— Umrla je gospa Terezija Urbančič, mati soproge načelnika »deželne zveze kranjskih obrtnih združenj« in občinskega svetnika gosp. Engelbert Franchettija. Pogreb bo jutri v petek ob 3. uri iz hiše št. 23 na Rimski cesti.

— Ljubljanski Sokol v Zagrebu. V nedeljo zjutraj se odpelje oddelek Ljubljanskega Sokola v Zagreb, kamor ga je povabil Srbski Sokol. Izleta se udeležijo telovadci in telovadke, ki bodo izvajali zvečer v dvorani Srbskega Sokola zorne telovadne vaje in telovadne plesse. Telovadci, ki so bili v Parizu, nasopijo s svojimi vajami. Naši Sokoli so gostje Srbskega Sokola v nedeljo in ponedeljek popoldne. Slovenci posejijo tudi gledališče, kjer imajo prosto vstopnino, Strossmayerjevo galerijo ter grobnico Ilircev (Vraza, Gaja, i. dr.) Tako se združijo ta telovadski izlet tudi z ogledovanjem kulturnih zavodov bratskega središča hrvatskega.

— Telovadno društvo Sokol I. v Ljubljani vabi tem potom bratsko članstvo in Sokolstvu naklonjeno občinstvo na svoj zabavni Parkeljnov večer, ki se bo vršil v soboto dne 6. decembra v veliki dvorani Mestnega doma. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 60 vin. Parkeljnova darila oddajati je bratu J. Jarcu. Mestni dom vsak dan od 6. do 7. ure zvečer.

— »Telovadno društvo Sokol v Šiški« priredi v petek dne 5. decembra 1913 Miklavžev večer v salonu pri »Kankertu« v Sp. Šiški. Spored: 1. Prihod Miklavža s spremstvom. 2. Nagovor. 3. Obdaritev otrok. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vstopnina 40 vin.; otroci prosti. — Otrokom se dovoli pristop k prireditvi le v spremstvu starišev. — Darila se sprejemajo v petek ob 4. ure popoldne do 7. ure zvečer v salonu pri »Kankertu«.

N. S. Z. priredi v nedeljo, dne 7. dec. svoj zabavni večer. Vrši se v dvorani in restavracijskih prostorih hotela »Hirija« v Kolodvorski ulici. Na vsopredje je več zabavnih točk, kakor n. pr. tombola, komični nastopi, ples itd., td. Vstop je vsakemu prost. Vabljeni so vsi člani, njihove družine kakor tudi prijatelji društva.

— Mestna hranilnica ljubljanska. Promet meseca novembra 1913. 1626 strank je uložilo 832.411 K 32 v, 1229 strank je dvignilo 706.096 K 41 vin. Stanje vlog 42.469.928 K 39 v. Število uložnih knjižic 29.732.

— Ljubljanski društveni orkester koncertira danes, v četrtek pod vodstvom koncertnega mojstra g. Bogomila Černyja v kavarni Krapš (Skofova ulica). Začetek ob 9. uri. Vstopnina 40 vinarjev. Za polnoštevilo udeležbo se priporoča odbor Ljubljanskega društvenega orkestra.

— Zgubil se je dvajsetkronski bankovec od Gosposke ulice (pisarna dr. Sajejca) do Franc Jožefovega nabrežja do pisarne ključarja Rebeke. Pošten najditelj naj ga odda na c. kr. državni policiji.

— Izgubila se je denarnica s svoto 53 kron v Prešernovi ulici v terek zvečer. Pošten najditelj naj vrne, ker je oseba, ki jo je izgubila, zelo ubožna. — Izročil naj se v našem uredništvu.

— Valdemar Psylander igra jutri v sijajni veseloojri »Nelina zaroka«. Danes zadnji dan krasne drame »Nebeški ogenj«. V soboto »Vojvodinja Crevetska«, ki bo vzbujala cele salve smeha. V terek »Asta Nielsen«. Drugi teden 6 dni »Kriv«, kriminalni roman, pet delov in sijajna veseloojra »Mesečniki«.

Skrivnosti iz avstrijske vojaške kaznilnice.

Hofrichter v ječi. — Nered v kaznilnici. — Kako se skrbi za disciplino. — Stabi zgledi.

Posrečilo se je nam dobiti poročilo o razmerah, ki vladajo v vojaški kaznilnici v Möllersdorfu pri Dunaju. V tej kaznilnici je zaprt tudi znani Hofrichter.

Kaznilnica je namenjena vojaštvu vseh vrst; vendar je navadno moštvo oddeljeno od kaznovanih častnikov. Več častnikov je v ječi zaradi veleizdaje ali zaradi raznih deliktov. Hofrichter je ločen od drugih; častniki žive brez dela — Hofrichter pa se bavi z vezenjem. Odkar je zvedel, da se je njegova žena od njega ločila in se odločila, da se poroči z drugim, živi Hofrichter brez nade na novo življenje. Pri tem si sladi svoje grenke dneve, kakor si more — in razmere v tej kaznilnici mu to v polni meri omogočujejo.

Vrhovni poveljnik te kaznilnice je neki major, ki pa nima niti šle niti volje, da bi napravil red v kaznilnici. Za stražo ima poseben oddelek vojakov, ki stražijo, da kdo ne

uide. V kaznilnici je okoli 150 vojakov, ki so zaprti zaradi raznih zločinov. Kaznjenci so iz vseh dežel, vseh jezikov in narodnosti; naravno je, da pride med njimi pogosto do prepira in pretepa. Ti ljudje so pravzaprav gospodarji v kaznilnici. Bavijo se z mizarstvom in strugarstvom. Toda to delo nima uspeha, ker vlada med kaznjenci največja surovost in podivjanost. Pogosto se stego med seboj tako, da odnesejo kakega vojaka na pol mrtvega v bolnico. Pred letom so pri pretepu enega zaklali, da je v dveh dneh umrl. Major baje neče napraviti red, ker je pri tem sam prizadet. Ako se kdo pritoži, mu pravi: Vi niste nič boljši, kakor drugi. — Tako trajajo te razmere naprej. Vojak, ki pride tu v zapor, izgubi vsak smisel za disciplino in popolnoma podivja.

Taki vojaki pa so tudi vsega zmožni in pomagajo za denar — tudi Hofrichterju. Neke trvdka namreč oskrbuje za zavod drva itd. Govori se, da tu niso čisti računini in da pri tem gotovi ljudje v zavodu skrbijo zase. Zato pa se ne da napraviti red in se vtihotaplja v zapore razne stvari.

Hofrichter je zaradi svojih poskusov dobil že več korigend. Seveda ostane vse to brez uspeha, ker v zavodu ni reda. Namesto, da bi se poskrbelo za to, da bi kazneni kaznjenci ugodno vplivala, godi se pod temi razmerami ravno nasprotno. Na tak način ni čudno, če je taka kaznilnica vzgojalnica najslabših državljanov, ki pogosto celo življenje ne pridejo na pravo pot — posebno če vidijo, v državni kaznilnici slabe zgledi. Na tak način so pri nas mogoči škandali, ki delajo nečast državi in bi bilo prav, da bi se take razmere primerne pojasnile.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

AVSTRIJSKA POLITIKA.

Državni zbor.

Dunaj, 3. decembra. Danes sta k drugi skupini osebnega dohodninskega davka govorila oba glavna govornika. Glasovalo se bo šele 10. t. m. Sedaj pa nastopi večdnevna pavza.

Obstrukcija na obzorju.

Dunaj, 3. decembra. Češki agrarci in narodni socialni poslanci so imeli cel dan posvetovanje o bodoči taktiki v parlamentu.

Obe skupini ste sklenili takoj po sprejetju malega finančnega načrta pričeti z najostrejšo obstrukcijsko taktiko in tako prisiliti vlado, da vzpostavi ustavne razmere na Češkem.

Stürgkh drži besedo.

Dunaj, 3. decembra. Danes so se podali zastopniki čeških agrarnih poslancev k min. predsedniku grofu Stürgkhu in urgirali odgovor na njihove zahteve, ki so jih vložili že pred 6 tedni. Takrat je grof Stürgkh obljubil, da vlada tekom tedna predloži program za nova češko - nemška pogajanja. Danes je minilo 6 tednov in Stürgkh še sedaj ni ničesar dal. Agrarci so zagrozili z najostrejšo obstrukcijo proti vsem vladnim predlogom, če se ne razjasne češka vprašanja.

AVSTRO - OGRSKA IN SRBIJA.

Belgrad, 3. decembra. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevnu.«) Od-

nosaji med Srbijo in Avstro - Ogrsko niso normalni, nasprotno, dosti napeti so in na dnevnem redu je več raznih spornih vprašanj, od katerih zavzema prvo in najvažnejše mesto vprašanje orientjskih železnic.

Na novem srbskem ozemlju se nahaja 320 kilometrov železniške proge družbe orientjskih železnic, katere delnice se nahajajo nekaj več kot po polovici v rokah avstrijskih kapitalistov. V toku vojne s Turčijo je Srbija prevzela te proge v svojo upravo in jih upravlja še sedaj. Srbska vlada stoji na stališču, da ne bo trpela privatnih železnic na svojem ozemlju in hoče te proge ekspropriirati, t. i. izplačati družbo in prevzeti proge v svojo last. V to je ona tudi upravičena, ker ni dolžna ozirati se na pogodbe, ki jih je z družbo sklenila turška vlada.

Družba orientjskih železnic in z njo tudi avstro - ogrska diplomacija pa zahteva, da Srbija takoj vrne družbi železnico, da ji plača odškodnino za ta čas, odkar je imela železnico v svojih rokah in potem se le da se začnejo pogajanja, z drugimi besedami, družba se ne misli sprijazniti z mislijo, da bi se dala ekspropriirati.

Ta spor je najtežji, radi njega se vršijo že dalj časa vsak dan ministrske konference in radi njega je prišel v Belgrad tudi srbski poslanik na Dunaju, Jovanovič. Upati je pa, da se tudi to sporno vprašanje reši v najkrajšem času.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znakmo 20 vinarjev. — Pri malih oglasih ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakmah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Išče se stanovanje z eno ali z 2 sobama za 16. december ali za takoj. Ponudbe na »Prvo anončno pisarno«. 1191-x

V gostilni »Trškan«, Cegnarjeva ulica 4, se sprejemajo gospodje na dobro in ceno hrano. 1148-3

Išče se učitelj ali učiteljica slovenske stenografije. Pomudbe s pogojem na »Prvo anončno pisarno«. 1194-1

Brez posebnega obvestila.

V globoki žalosti potni naznanjamo ysem dragim sorodnikom, prijateljem in znaneem, da je naša iskrenoljubljena mati, stara mati, sestra in tačca, gospa

Terezija Urbančič

v sredo popoldne, v starosti 74 let, previdena s sv. zakramenti, mirno in vdano preminila.

Truplo preblage pokojnice se bode v petek, dne 5. decembra ob 3. uri popoldne slovesno blagoslovilo ter iz hiše žalosti, Rimška cesta št. 23 prepeljalo v rodbinsko grobnico k Sv. Križu k vednemu počitku. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v raznih cerkvah.

V Ljubljani, 3. decembra 1913.

Ivanka Franchetti roj. Urbančič, hči. — Franc Urbančič, sin. — Engelbert Franchetti, zet. — Silva, Vili, Magda, Engelbert, Ivan, Vlado in Vinko Franchetti, vnuki in vnukinje.

I. slov. pogrebni zavod Jos. Turk.

Največja prodaja

za Miklavža in božič!

Konfekcija za dame in gospode, deklice in dečke po jako znižanih cenah!

Zimska obleka v najnovejši okusni izdeljavi za 20—30% ceneje kot drugje!

Pred nakupom naj si vsak ogleda Angleško skladišče oblek O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5.-6.

K. JURMAN OPTIK IN ŠPECIALIST Selenburgova ulica

Optični zavod z električnim obratom. — Aparati, poljska kukala, daljnogledi.

Za prvovrstno tehniko se jamči. — Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul. 6
priporoča posetnice, kuverte, račune, trgovska pisma itd. itd.

Stanovanje,

4 sobe s pritliklinami, v I. nadstr., jako prijetno, je za februar poceni oddati v prijazni Novi ulici 3. tu.

Kontoristinja

s trgovskim tečajem, večša obojst deželnih jezikov, njih stenografije in knjigovodstva, z daljšo prakso itd. želi promentiti nameščenju. Gro tudi izven trgovstva. Cenjena poročila se prosil pod „KONTORISTINJA“ na „Prvo anončne pisarno“.

!! Čudovito po ceni !!

710 kosov za samo K 375.

Krasna pozlačena, 36 ur idoče precizij-ska Anker-ura z lepo verižico, gre natančno s 3letno garancijo, 1 kos svileni kravata za gospode, 1 kravata igla iz bele masivne pale, garantirano nezlomljiva, 3 kosi finih žepnih robcev, 1 prstan za gospode z imit. dragim kamnom, 1 cevka za smodke, imit. jantar, 1 krasno žepno toaletno zrcalo, momentni fotograf, 1 fini zoborebec iz 4 delov, 1 damska broša „novost“, 1 par gumbov za manšete double-zlato „Ideal“ s patentno zaklopko, 1 krasen album za slike, obstoječ iz raznih najlepših slik sveta, ki se za nje vsak zanima, 1 krasni damski vratni kolje iz orientalsk. biserov, belo, nerazlomljivo, 20 finih korespondenčnih predmetov in še 610 raznih predmetov, ki so v hiši zelo potrebni, vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja le K 375. Pošilja po povzetju eksportna trgovina „LONORE“

F. Windisch, Kraau štev. M/22.

NB. Zamenjava dovoljena ali denar nazaj.

Proda se lepa 11 m dolga z s fale-opeko krita

hiša

z modernim novim štedilnikom in modernimi pečmi, sredi sadnega vrta, na katerega se posadi dva mernika krompirja za K 2.700.— Hiša je na lepem kraju v predmestju Novega mesta, pripravna za kakega penzionista ali rokodelca, izve se pri lastniku Leop. Kopaču v Novem mestu.

Radi pozne sezije prodajam vse v moji zalogi se nahajajoče blago, kakor

klobuke, čepice, potrebščine za modistinje

po znižani ceni

MINKA HORVAT, modistinja, Ljubljana, Stari trg štev. 21.

Moderne srajce, bele in barvaste,

tenninske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovratnikom in brez ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zapestnice, naprsniki, dolge in kratke spodnje hlače, majice, nogavice i. t. d. vse v največji izbiri in najboljši kakovosti po zelo skromnih in stalnih cenah

v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Vedno najnoveše. Od dobrega — najboljše! —

Lovski

klobuki, čepice - pletene telovnike sviterje, gamaše, dokolenice - - - - - nogavice rokavice - - - - - nahrbtnike i. t. d.

Specijalna modna in športna trgovina za : gospode in dečke :

J.Kette

Ljubljana, Franca Jožefa cesta 3.

TOVARNA ČEVČEV V TRZICU NA GORISKEM
PIETER KOZINA & KO.
LJUBLJANA

PRODAJA NA DRUGO NA BREGU 20. POKUŠAJTE SI NA MESTU

Cene za gospode K 14.—, 17.—, 20.—.
Cene za dame K 12.—, 15.—, 18.—,
Cene za otroke št. 22—25 26—28 29—31 32—35
K 5.— 6.— 7.— 8.—

Garantirana kakovost.

Cenejše vrste od K 1.50 naprej.

Pozor! Važno za vsakogar!

Veliko denarja si prihranite, če kupite sedaj manufakturno blago pri

J.GROBELNIKU

prej Franc Souvan sin Ljubljana, Mestni trg št. 22.

Zakaj? Radi slabe sezije in velike zaloge hočem vendar zimsko blago razprodati

Zato prodajam do preklica ob

30% znižanih cenah.

Nihče naj ne zamudi te redke prilike res lepo novo blago ceno kupiti. Primerna božična darila: avile, žameti, pliši, volneno in pralno blago vseh vrst. — Preproge velike in na meter, preproge za pred postelje, za na stene, za čez zole, odeje in koci za potovanje.

Perilno blago

Tovarna pianinov

Anton Pečar, Trst ulica Farneto štev. 42.

izdeluje po naročilu pianine, ki so po svoji konstrukciji, dobrem materijalu in najnovejšem lastnotzumljenem modelu dosegli vespovsod najboljše sloves. Priporočam se slav. učiteljstvu, preč. duhovščini l. dr. veluglednim krogom za naročila, kakor tudi vsako uglasčevanje in popraviljanje glasbenih instrumentov.

Del. glavnica: 8,000.000 K. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Rez. fond nad K 1,000.000.

Stritarjeva ulica štev. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

Poslovalnica „Prve“ 26. kr. avstrijske državne razredne loterije.